

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De admittenda aliqua remissione post prandium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

cumbat, aut benedicens respondebis, & nihil quod à te sit dicendum, omittes. Hanc enim fuisse fidelium consuetudinem ab initio nascentis Ecclesie (vt nunc tempora antiquiora taceam) vt mensa & cibi edendi benedicerentur, constat ex illa sententia Philonis, vitam Christianorum describens: Priusquam discumbant, inquit, stantes vna serie decenti, sublati; in cœlum manibus, atque oculis; his, quoniam didicerunt cœlestia, illis, vt pote incorruptis à muneribus, & à quæstu illicito, precantur vt placeat Deo id conuiuium.] Consuetudo autem tam antiqua non solum omittenda non est (quis enim eam omittat?) sed magna deuotione, ac mentis seruiore continuanda. Finita benedictione, sedebis in loco tibi constituto, & inter comedendum, hæc quæ subiiciemus, seruabis.

Philo. de vit. contemp.

Bern.

Antequam incipias, ea quæ apponuntur, gratis & veluti in eleemosynam tibi dari cognosce; & breuiter pro benefactoribus, ac pro his, qui tibi ministrant, precare. Oculos modestè demissos habeas, & nullum, neque etiam à latere, stantem aspicias, nisi fortè, vt, an aliquid ei desit, aduertas. Christum presentem habe, & coram illo comede, & ad sacram lectionem intonantem attende. Sic namque ait Bernardus, cum comedis, non totus comedas, sed attendas lectioni, si fuerit vbi legatur; si verò non legitur, ibidem cogita de Deo, vt vterque homo sit propria refectione refectionis.] Nihil tibi omnino loquaris, & si quid alteri petendum sit (nam pro te nihil postulabis) non tam verbo quàm signo patefacias.

Bona. reg. no. vit. c. 5.

Ex pane, quem coram te appositum inuenies, fragmentum primum comedes, & donec illud absumpseris, integrum panem ne quidem attinges. Si duo panes coram te sint, nunquam, vt Bonauentura ait, eligas meliorem, si sanus fueris, sed duriori aut deteriori te pascas, vt & in aliquo abneget te, & bono exemplo astates non fraudes. Cogere ad manducandum ex his, quæ omnibus in commune apponuntur, licet minus suauia, aut minus salubria tibi videantur, nec cibos singulares affectes, & multo minus tibi dari postules. In omnibus, sed in his præcipuè, noxia est singularitas, quæ faciliè in exemplum trahitur, & religiosa disciplina paulatim ab imperfectis eneruatur. Nihil tibi appositum spernas, sed grato animo suscipe, non indigneris, & multo minus conqueraris, si quidpiam malè paratum sit, aut si aliquid tibi desit. Puerorum, & vilissimorum hominum est, de cibus conqueri, & de eorum mala præparatione certare. Reputa te indignum beneficij Dei, & sat scio, quia nunquam de minimis defectibus tristaberis. Cogita etiam quòd multo meliores te (vt idem sanctus doctor ait) vilioribus & paucioribus cibus sunt contenti, qui illud quod abiicis, pro magnis deliciis reputarent. Nunquam totum, quod tibi appositum est, comedas, sed aliquid Christo relinuas. Reges enim semper habent quod comedant, & quod seruis dimittant. Et tu si Deo seruias, rex es, quia seruire Deo regnare est: quare debes hunc sanctum honorem habere, vt minus, quàm sit id quod offertur, tibi sufficiat. Ne deteriora, sed meliora Christo relinuas; ne ab eo reproberis, sicut munus Cain reiectum est, quia non de melioribus frugibus oblatum est. Ciborum suauitates, & esulentorum condimenta non queras, apposita dissimulanter prætereas, & sæcularibus ventri que indulgentibus relinuas.

Gen. 4. 5.

Amb. ser. 42.

His omnibus ritè seruatis, cum ex mensa surrexeris, ex toto corde tuo gratias Deo age, qui te indignum, tam abundanter & benigne refecit. Pulchre enim dixit Ambrosius: Vtique, tu Christiane, si es

A vilis, meminisse debes, cuius panem comedis, & ei laudem dicere. Dic mihi, num, si aliquid de tuo cuiquamque largiris, expectas, vt tibi gratias agat, vt benedicat domum, de qua ei humanitas sit tributa? qui si fortè gratias non agit, quem ad modum à te denotatur ingratus? Ita ergo & à nobis expectat, qui nos pascit Deus, vt pro præstitis ab eo escis, illi gratias referamus, & saturati donis ipsius, laudes ei dicamus. Hæc enim beneficiorum est retributio diuinorum, vt cum refecti fuerimus, bene nos confiteamur acceptos. Ceterum si accipientes diuina munera, taciti & immemores fuerimus: tanquam ingrati & indigni eorum subministracione fraudabimur, vt Deum quem beneficij non cognouimus, malis ingruentibus requiramus, & aduersis stimulemur ad rogandum, qui prosperis gratias non egimus ad fruendum. Sic ille. Actandem ad vniuersa hæc meminisse iuuabit illius piæ consideracionis, quam Thomas à Campis in hunc modum scribit: In mensa recordare Dominicæ cenæ, quid Christus Dominus egerit & dixerit discipulis suis. Sit prælatus tuus in medio fratrum tuorum, tanquam verus vicarius Christi, reliqui fratres conuocentes sicut veri Apostoli sancti. Ordo quippe tuæ professionis ex Apostolica vita sumpsit exordium.] Si hæc consideratione occupari mensæ accubuerimus, facile erit prædicta omnia seruare, & religiosorum more non ad luxum sed ad uecilitatem, & ad diuinam voluntatem explendam, indigentie corporis prouidere.

Thom. à Camp. li. 2. de disc. claus. c. 5.

C De Admittenda aliqua remissione post prandium.

CAPVT XVI.

P V S C V L A ista nõ pro fratribus tantum, nostri instituti cultoribus, sed pro omnibus religiosis scribimus, & ideo stylum, vt omnibus congruat, temperamus. Quod hoc loco dicendum est, vt res minima, in qua non nihil, licet non sine, tamen medio ab alijs dissentimus, ita tractetur, vt tam societatis nostræ vitis, quàm alijs religiosis apta documenta tradantur. Post consecratam ergo corporis refectionem, statim ad cellam vel oratorium ire, vbi talis consuetudo viget, & vilibus rebus intendere laudabile est. Quis enim neget hoc bonum esse, vt refecto corpore religiosus silentium teneat, & ad commodum locum, vt sibi & Deo vacet, se recipiat? Ad quod hortatur Thomas à Campis præsentissimus religiosorum magister in hunc modum:

Thom. à Camp. li. 2. de disc. claus. c. 7.

Prandio facto, orti tuo frantum impone, quia tunc promptior est homo ad loquendum, & ridendum. Memor sis pauperis Lazari, ab Angelis in sinum Abraham deportati, quia hic in egestate magna, & doloribus vixit. Dives autem diuitijs & scurrilitatibus vacans, sepultus est in inferno, nunquam inde exiturus. Disce formam vitamque Iesu in omni humilitate & simplicitate cordis imitari. Tolle quotidie crucem tuam vincendo tuos defectus, ac tentationibus viriliter resistendo. Nam corpore refecto caro plus tenet, ideo laboribus & studiis est reueranda diuinis.

Ex his constat, quare sanctarum religionum fundatores post corporis refectionem silentium custodiendum esse censuerint, ne videlicet, roborato corpore appetitus insoleat, & spiritus distractione at-

tenentur

De Bona Tom.

Exod.
32. 6.Greg. I.
moral. c.
5.Basil.
conf.
mona. c.
30.

tenuatus debeat: ne etiam dum linguam soluimus, vanis sermonibus effluamus. Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere: non quidem ludum bonum, & tolerabilem, sed illum, quo & Deo iniuriam, & sibi excidium attulerunt. Ita multi, si post cibum & potum linguam laxent, & animi remissionem excipiant, solent incaute non parum offendere, & distractionibus cordis immergi. Et optime dixit Gregorius: Pene semper epulas loquacitas sequitur. Cumque venter reficitur, lingua defraenatur. Post prandium ergo discedere, & aliorum declinare conspectum, & taciturnitatis fune cōstringi, bonum est.

At quod religiosi bini, vel terni, vel quaterni post prandium in cellam alicuius, vel ad angulos domus, vel ad hortum abeant, & seorsim ab aliis colloquantur, & remissionem assumant, periculosum est. Præferim si adolescentiores sint, quibus pro ratione ætatis non admodum est fidendum. Hi namque ex cibo ad letitiam laxati, & sine teste, quem reuerentur, sermocinationibus occupati, quid mirum si excedant, & quod toto mane sanctis operibus lucrati sunt, per contentionem, aut detractionem, aut ineptam confabulationem amittant? Est etiam hæc secessio singularitatis indicium, dum, qui ita in vnum ad fabellas coeunt, se amicitiam habere particularem ostendunt. Quam Basilus à ceteris religiosis, vt infestissimam pestem his verbis excludit: Ac charitatem quidem habere inter se murum fratres debent, non ita tamen vt duo trève seorsim à ceteris sodalitatem inter se coeant. Quandoquidem hoc non charitas est, sed secessio, & diuisio, & eorum, qui sic coeunt, improbitatis indicium: Si enim communis decus disciplinæ charum haberent, qui tales sunt, sine dubio communem æqualemque aduersus omnes charitatem tenerent. Si verò ipsi à reliquis sua sponte abscissi disunctique in cœtu cœtum efficiant, vitiosa huiusmodi amicitia conciliatio est, & diuersam quandam à communibus institutis rem esse oportet, quæ hos inter ipsos conciliet, atque hoc profectò nihil est aliud, quam contra veterem disciplinæ stabilitatem constantiamque innovatio. Nihil profectò aliud addendum est, vt hos priuatos conuenticulos excludamus, cum sanctissimi huius doctoris sententia sint sufficienter reprobati.

Quia ergo difficile est tantam religiosorum multitudinem continere, & post sumptum cibum ad cellas mittere, ad silentium adigere, & hos singulares conuentus paucorum ablegare, ideo Beatus pater noster Ignatius sapienter instituit, vt post consuetas corporum refectioes, omnes simul in locum publicum, à quo non sit absens Prælati, nos conferamus, & in eo sublati incommodis, quæ ex secessionibus aliorum priuatis oriri solent, quietem aliquam, ac remissionem captemus. Tempus enim illud, quod sumptionem cibi subsequitur, ad serias occupationes est ineptissimum: quare meritò remissioni aliquantulæ (quam nullus negabit in vita laboriosa esse necessariam) concedendum fuit, & ex eo simul non parum commodi, ad promouendam spiritualem vitam eliciendum. Dum curas enim & labores parum remittimus, alacriores & robustiores ad eosdem labores, easdemque curas resumendas, euadimus. Augetur etiam hac mutua colloquutione siæterna charitas, & sanctus in Christo amor, qui sicut & mutuis beneficiis, ita & amabili conuersatione prouehitur. Eri-gunt deinde sese ad res cælestes desideria, quia cum res spirituales illis colloquiis sæpe tractentur, non possunt non mentes nostras earundem rerum amore succendere. Nec timendum est (mea quidem sententia) quod post cibum & potum surgamus ludere,

A qui non immoderatis computationibus ac conuuiis institimus, sed sobriam satis, ac religiosam refectioem vitæ necessariam corporibus nostris concessimus. Et, si aliquis esset ita procax, vt aliquid minus religiosum præsumeret, adest Moses, id est, Prælati, vel qui vicem eius gerit, qui immodestum arguat, eiusque inuerecundiam compescat. Cum itaque ista remissionis hora prædictas utilitates afferat, & incommoda ex priuatis secessionibus emergentia præscindat, meritò à sanctis illis Patribus eremi cultoribus, qui vitæ rationem asperrimam sectabantur, admittita est. Quod ex Hieronymo ita scribente perspicuum est: Post hæc concilium soluitur, & vnaquæque decuria cum suo parente pergit ad mensam, quibus per singulas hebdomadas vicissim ministrant. Nullus in cibo strepitus est, nemo comedens loquitur, viuunt pane, leguminibus, & oleribus, quæ sale solo conduntur. Vinum tantum senes accipiunt, quibus & paruulis sæpe fit prandium, vt aliorum festi sustentetur ætas, aliorum non frangatur incipiens. De hinc consurgunt pariter, & hymno dicto ad præsepia redeunt, ibi vsque ad vesperam cum suis vniuersisque loquitur, & dicit: Vidistis illum & illum? Quanta in ipso sit gratia? Quantum silentiis? Quam moderatus incessus? Si infirmum viderint, consolantur. Si in Dei amore feruentem, cohortantur ad studium. Hæc ille. Seruant & nunc ex parte Carthusienses hanc consuetudinem, dum in diebus festis ad cenobiticam vitam magis quam ad anachoreticam declinant, vt clarè indicat Dionysius Richelius, de laude vitæ solitariae, scribens illis verbis: Diebus festiuis post sumptum in refectorio cibum, tenerent eis capitulum, & habent post nonam ad vespas vsque colloquium. Sed licet nullus fuisset in Ecclesia huius rei vsus, nos longa experientia docti sumus, hanc remissionis horam multum commodi ad pacem, & charitatem, & ad perferendos vitæ spiritualis labores, habere, & magnas incommoditates ex priuatis colloquiis emergentes impedire.

B Tu itaque, frater, qui hoc nostrum institutum sequeris, ne leges in hac remissione seruandas, à Patribus nostris custoditas, obliuiscaris. Facta post mensam debita gratiarum actione, manibusque sine vlla fractione silentij lotis, tacens, & te Domino offerens, ac rectam pro sequenti opere intentionem concipiens, ad locum destinatum ibis. Atque in hoc sensu illam Pachomij iussione intelliges: Si egressus fueris à cibo, ne loquaris in redeundo, donec ad locum tuum perueneris. Ibi modeste sedebis, non in altantes reclinatus, sed rectus, non parieti affixus scapulis, sed tætilium separatus, vt aliquid mortificationis sentias, aut certe si corporis imbecillitas non ferat, decenter applicitus; sedebis autem non socium quærens, quocum libentius loqueris, sed iuxta illum siue fenestram, siue iuuenem, siue literatum, aut laicum, quæ fors ingredientium, & prius sedentium obtulerit. Si socius è latere stans senior sit, aut dignitate maior, aut eum loqui incipientem expecta, aut tacentem, vt minor, interroga. Si æqualis sit, aut minor, poteris tu sine immodestia nota colloquium inchoare.

C Memineris quaedam in hac remissione esse omnino reticenda, quædam verò dicenda. Reticenda sunt, quæ statui religioso minime congruant, nec Dei altantis præsentia conueniunt. De nulla igitur re, aut persona detrahes, neminem verbo puges, de nulla re cum alio contendes, rumores & nouitates adificationem non afferentes, nequaquam narrabis, non indecenter ridebis, non, vociferando verba facies, & breuiter vniuersos linguæ defectus abscondes. Dicenda verò sunt, quæ minime spiritum lædant, & ali-

D

E

Hier. ep.
22. ad
Euthym.Diony-
sius lau-
de de
vit. solit.
art. 2.Pachomius in
reg. 14.

quantulum naturæ nostræ recreationi proficiant. Nimis ergo seria & graua tunc omittenda sunt, aut si aliquid serium se offerat (quod non semel se offert) amicabiliter iucundèque tractandum. Aliquid ex lectione mensæ, quod magis arrisit, commemorabis, exemplum ædificationis vel antiquum vel modernum in narrationem adduces, aliquis Scripturæ locus quomodo sit vernacula lingua vertendus, disputabis, virtutes nunc viuentium, vel Prælatorum, vel seniorum, si ipsi non audiant, laudabis, & quàm sint dignæ imitatione, propones, aliquid etiam interdum indifferens in colloquium admittes, atque omnia illa huic tempori apta sunt, quæ in prima huius operis tractatione collecta reperies. Ita tamen hæc & alia huiusmodi in hac hora conferantur, vt nec quasi concio instituat, nec quasi disputatio texatur, sed quidquid illud fuerit, quod in sermonem vocatum est, hilariter & festiuè tractetur. Ita enim nacta nostra oratione, & assidua præsentia Dei, & lectione frequenti, & ministeriorum pondere prægrauata, se exonerat, & vires ad resumendos labores recuperat.

Tom. 1.
lib. 5. p. e.
23.

Dato signo, sermonem etiam ceptum abscondes, & ori tuo silentij custodiam impones, & tacens simul cum aliis, ad Dominum in Ecclesia sub speciebus sacramentalibus præsentem ibis. Hæc enim remissionis hora spirituales viros, qui toto die à non necessariis tacuerunt, & strenuè laborauerunt, excipit. Si autem tu manè & vesperi verba inutilia proferas, & cor tuum in noxiis, aut superfluis effundas, indignum profus remissione te facies. Ibis ergo ad Ecclesiam tacens, & Dominum quanto potueris feruore conualutabis: si aliquid vel in sumendo cibo, vel in mutuo colloquio erratum fuerit, de eo dolebis, ac veniam humiliter postes, ac gratiam ad sanctè viuendum, & strenuè laborandum, in sequenti parte diei, quæ ab hac hora incipit, postulabis.

SECTIO II.

De his quæ vesperi fiunt.

De rebus post meridiem agendis.

CAPVT I.

A hac hora, quæ est prima post meridiem, incipit secunda diei pars, quam dilatato vocabulo vesperam appellamus, in qua occupationibus prædictis inuendimus. Nam & horas canonicas ad hoc tempus pertinentes recitamus, & literis studemus, & ministeria spiritualia & temporalia pro qualitate personarum obimus, & multi iterum ad noctem mentaliter oramus, & moderatam cœnam, aut refectiorem aliquam accipimus, & nonnullam quietem captamus, & omnes antequam cubitum eamus, conscientiam discutimus. Hæc ergo omnia, eodem modo ac dictum est, sunt in opus producenda, nisi quod tanto purius & feruentius exequenda sunt, quanto magis mors appropinquat, ac tempus reddendæ rationis. Ita ergo actiones istæ vesperi fiant, vt errata similium actionum, quæ manè factæ sunt, suo feruore & diligentia suppleant. Præter ista autem opera sunt alia omnibus religiosis communia, quæ nos ordinariè post meridiem exequimur, de quibus nunc ad legendum eruditionem sigillatim tractabimus.

De lectione spirituali.

CAPVT II.

LECTIOMI spirituali quotidie instendum est, vt ea, tamquam instrumento præcipuo ad perfectionem obtinendam, noster spiritus prouocatur. Spiritualem autem lectionem vocamus, quæ mysticos libros, & spirituales tractatus enoluimus, in quibus non solam rerum spiritualium notitiam, sed multo magis earum gustum & affectum querimus. Hæc nobis ex regula, atque ex perpetua & inuolabili consuetudine iniuncta est, cui quotidie & communiter post meridiem intendimus: & non solum nobis, sed & omnibus religiosis, ex quibus nos eam didicimus, commendata. Nam & Benedictus in Regula, lectionem spiritualem præcipit in hæc verba: Omni tempore siue ieiunij, siue prædij, mox vt surrexerint à cœna, sedeant omnes in vnum, & legat vnus collationes, vel vitas Patrum, aut certe aliquid, quod ædificet audientes. Et paucis interpositis: Mox accedat ad lectionem collationum, & lectis quatuor aut quinque folijs, vel quantum hora permittit, omnibus in vnum occurrentibus per hanc moram lectionis: si quis fortè in assignato sibi commissio fuerit occupatus, occurrat. Magnus quoque Doctor Bonauentura eam commendat suis fratribus, qui in speculo disciplinæ inter alia, sic scribit. De quotidiana lectione aliquid quotidie in ventrem memoriæ dimitendum est, quod fidelius digeratur, & rursum reuocatum crebrius ruminetur, quod proposito conueniat, quod intentioni proficiat, quod detineat animum, vt aliena cogitare non libeat. Nullus verò erit in cœtibus religiosis (vt credo) qui hos Patres audiens, tempus ad libros spirituales legendos, de cætero non sibi præscribat.

Reg.
B. Bened.
dicti, c.
42.

Bona.
uent. 2.
c. 7.

Nec existimandum est hanc lectionem aut solis imperitis, aut solis imperfectis iniungi, immò sciendum, omnibus sapientissimis quoque & perfectissimis assumendam proponi. Literati ea indigent, si nõ vt noua fiant, at vt ad scita exequenda se moueant. Et multa sterili cognitione scimus, quæ lecta voluntatem afficiunt, & ex affectu ea non solum ad scientiã, sed ad actionem cognoscimus. Perfecti etiã lectione egent, quia nunquam adeo perfecti sunt, vt amplius perfici & promoueri non possint. Lectio verò maiora perfectionis amplioris desideria ingerit, & gradus eius altiores ostendit. Atque vtriusque tam doctis quàm perfectis Salomon lectionis vsum monstrat, dicens: Audiens sapiens, sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit. Quis sapiens, nisi scientia peritus? & quis intelligens, qui possit gubernacula possidere, id est gubernatoribus imperare, nisi perfectus? Sed ille ex lectione maiorem sapientiam, & iste ad docendos alios ampliores gustum sapientiæ percipiet. Certe Thomas Aquinas sapiens & perfectus erat, immò & sapientissimorum magister egregius, & mirabilissimum perfectionis exemplar, de quo tamen hæc scripta sunt: Est autem hoc quoque in sancto viro memorabile, quod cum ei esset integrum, libenter solitus fuerit aliquid in Patrum collationibus lectione, ne ex rerum subtilium speculatione, affectus eius non nihil tepesceret, postetque se rursus facilius ad diuina contemplanda colligere & erigere. Sanctissimus autem vir non sine exemplo lectioni spirituali vacabat. Vnde ibidem subditur: Et in hoc quidem sanctum Dominicum sectatus est, quem eius libri lectione constat magnopere fuisse delectatum, & ad magnam vitæ perfectionem incitatum atque promotum. Quis nunc

Prov. 1.
5.

In vita
eius apud
Sur. in
Martio.

prætextu